

สรุปสถานการณ์ทางการค้าที่สำคัญ (กรกฎาคม - กันยายน ๒๕๖๘)

สหภาพยุโรป (The European Union)

๑. นโยบาย/แผน/มาตรการทางเศรษฐกิจการค้าที่สำคัญ

มาตรการลงโทษทางการค้าของสหภาพยุโรปต่อรัสเซียและเบลารุส ชุดที่ ๑๗ (17th Package of sanctions)

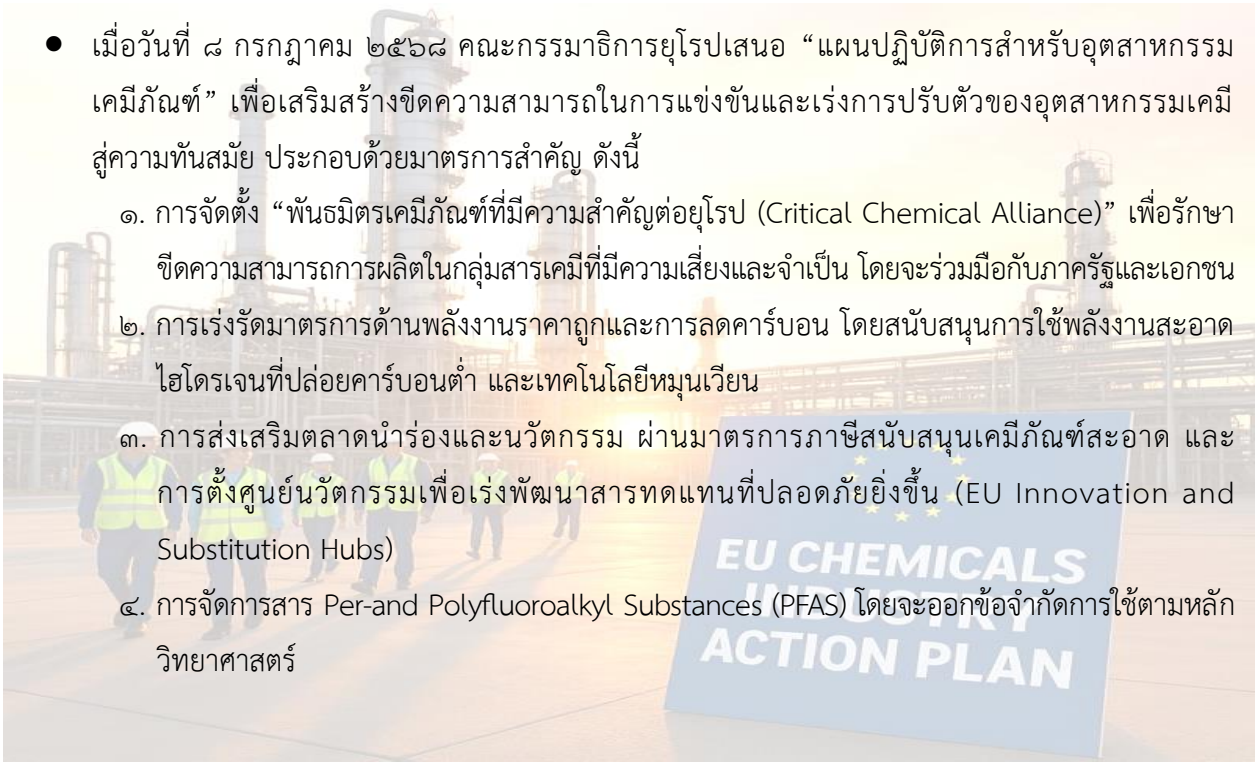
- เมื่อวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๖๘ คณะมนตรีแห่งสหภาพยุโรปเห็นชอบมาตรการลงโทษทางการค้าเพื่อตอบโต้กรณีการรุกรานยูเครนของรัสเซีย ประกอบด้วยมาตรการสำคัญ ดังนี้
  ๑. ขยายความเข้มข้นการหลบเลี่ยงมาตรการคว่ำบาตร โดยเพิ่มรายชื่อเรือขนส่งน้ำมัน จำนวน ๑๘๘ ลำ (รวมทั้งหมด ๓๔๒ ลำ) ในรายการเรือสินค้าที่ถูกห้ามเข้าถึงท่าเรือและการให้บริการต่าง ๆ
  ๒. เพิ่มเติมรายชื่อบริษัทที่ให้การสนับสนุนกำลังทหารให้กับกองทัพรัสเซีย จำนวน ๓๑ บริษัท (ประกอบด้วยบริษัทในรัสเซีย ๑๘ บริษัท และบริษัทในประเทศที่สาม ได้แก่ ตุรกี เวียดนาม สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ เซอร์เบีย และอุซเบกิสถาน)
  ๓. เพิ่มเติมรายชื่อนิติบุคคลและบุคคลธรรมดาที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำที่บ่อนทำลายบูรณภาพแห่งดินแดน อธิปไตย และเอกราชของประเทศยูเครน จำนวน ๗๕ ราย (นิติบุคคล ๕๘ ราย และบุคคลธรรมดา ๑๗ ราย)
  ๔. เพิ่มเติมรายชื่อสินค้าที่ใช้ได้สองทางในมาตรการห้ามส่งออกไปยังรัสเซีย จำนวน ๒ รายการ ได้แก่ สารตั้งต้นทางเคมีสำหรับวัสดุพลังงานสูง และอะไหล่และชิ้นส่วนของเครื่องจักรกลควบคุมด้วยระบบคอมพิวเตอร์ความแม่นยำสูง
- มาตรการดังกล่าว ทำให้ผู้ส่งออกไทยจำเป็นต้องตรวจสอบเส้นทางการค้าอย่างรอบคอบเพื่อหลีกเลี่ยงการมีส่วนเกี่ยวข้องกับเครือข่ายบริษัทในประเทศที่ถูกขึ้นบัญชี แม้ประเทศไทยยังไม่ถูกระบุชื่อโดยตรง แต่การเชื่อมโยงทางธุรกิจกับประเทศที่สาม ยังคงก่อให้เกิดความเสี่ยงในด้านกฎหมายและความน่าเชื่อถือของผู้ประกอบการ

ข้อกำหนดความโปร่งใสและความถูกต้องของกิจกรรมการประเมินด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และการกำกับดูแล (Environmental, Social, and Governance: ESG)

- เป็นข้อกำหนดเพื่อระบุกรอบการทำงานสำหรับการประเมินความเสี่ยงด้านความยั่งยืนและผลกระทบต่อผู้คนและสิ่งแวดล้อม
- มีเป้าหมายเพื่อให้กิจกรรมการประเมิน ESG ในสหภาพยุโรปมีความสอดคล้อง โปร่งใส และสามารถเปรียบเทียบกันได้มากขึ้น รวมถึงสร้างความเชื่อมั่นของนักลงทุนในผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่ยั่งยืน โดยจะประกอบด้วยสาระสำคัญ ดังนี้
  ๑. ผู้ให้บริการประเมิน ESG ที่จัดตั้งขึ้นในสหภาพฯ จะต้องได้รับอนุญาต และอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของหน่วยงานกำกับดูแลหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งยุโรป (European Securities and Markets Authority: ESMA)
  ๒. ผู้ให้บริการประเมิน ESG ที่จัดตั้งขึ้นนอกสหภาพฯ ที่ต้องการดำเนินการในสหภาพฯ จะต้องได้รับการรับรองจากผู้ให้บริการประเมิน ESG ที่ได้รับอนุญาตจากสหภาพฯ หรือมีรายชื่ออยู่ในทะเบียนผู้ให้บริการประเมิน ESG ของสหภาพฯ (EU registry of ESG rating providers)

แผนปฏิบัติการสำหรับอุตสาหกรรมเคมีภัณฑ์ (EU Chemicals Industry Action Plan)

- เมื่อวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๖๘ คณะกรรมาธิการยุโรปเสนอ “แผนปฏิบัติการสำหรับอุตสาหกรรมเคมีภัณฑ์” เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันและเร่งการปรับตัวของอุตสาหกรรมเคมีสู่ความทันสมัย ประกอบด้วยมาตรการสำคัญ ดังนี้
  ๑. การจัดตั้ง “พันธมิตรเคมีภัณฑ์ที่มีความสำคัญต่อยุโรป (Critical Chemical Alliance)” เพื่อรักษาขีดความสามารถการผลิตในกลุ่มสารเคมีที่มีความเสี่ยงและจำเป็น โดยจะร่วมมือกับภาครัฐและเอกชน
  ๒. การเร่งรัดมาตรการด้านพลังงานราคาถูกและการลดคาร์บอน โดยสนับสนุนการใช้พลังงานสะอาด ไฮโดรเจนที่ปล่อยคาร์บอนต่ำ และเทคโนโลยีหมุนเวียน
  ๓. การส่งเสริมตลาดนำร่องและนวัตกรรม ผ่านมาตรการภาษีสนับสนุนเคมีภัณฑ์สะอาด และการตั้งศูนย์นวัตกรรมเพื่อเร่งพัฒนาสารทดแทนที่ปลอดภัยยิ่งขึ้น (EU Innovation and Substitution Hubs)
  ๔. การจัดการสาร Per-and Polyfluoroalkyl Substances (PFAS) โดยจะออกข้อจำกัดการใช้ตามหลักวิทยาศาสตร์

ท่าทีล่าสุดของสหภาพยุโรปต่อการขึ้นภาษี Reciprocal Tariffs ของสหรัฐฯ

- เมื่อวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๘ ประธานาธิบดีทรัมป์และประธานคณะกรรมาธิการยุโรป แถลงข่าวการบรรลุข้อตกลงทางการค้าครั้งสำคัญ โดยสหรัฐฯ กำหนดอัตราภาษีนำเข้าร้อยละ ๑๕ จากสหภาพยุโรป สำหรับสินค้าเกือบทุกรายการ รวมถึงรถยนต์ เซมิคอนดักเตอร์ และยา
- ข้อตกลงรวมถึงข้อเสนอที่สหภาพยุโรปจะซื้อพลังงาน และลงทุนเพิ่มเติมในสหรัฐฯ คิดเป็นมูลค่ารวม ๑.๓๔ ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐ (๑.๒๓ ล้านล้านยูโร หรือ ๔๘.๖ ล้านล้านบาท) รวมถึงการจัดซื้ออุทโธปกรณ์ทางทหารจากสหรัฐฯ ในปริมาณที่มีนัยสำคัญ
- เมื่อวันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๖๘ คณะกรรมาธิการยุโรปได้เสนอร่างข้อเสนอกฎหมายเพื่อปฏิบัติตามเงื่อนไขการเปิดตลาดการค้าสินค้าให้กับสหรัฐฯ จำนวน ๒ ฉบับ ได้แก่
  ๑. ร่างข้อกำหนดการปรับลดภาษีศุลกากร และกำหนดโควตาภาษีสำหรับสินค้าบางรายการที่นำเข้าจากสหรัฐฯ
  ๒. ร่างข้อกำหนดการไม่เรียกเก็บภาษีศุลกากรสำหรับสินค้าประมง (กุ้งล็อบสเตอร์) ที่นำเข้าจากสหรัฐฯ

ความคืบหน้าล่าสุดกฎหมายว่าด้วยการเก็บภาษีคาร์บอนก่อนข้ามพรมแดน (Carbon Border Adjustment Mechanism: CBAM)

- เมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๖๘ รัฐสภายุโรป (European Parliament) เห็นชอบข้อเสนอเพื่อปรับปรุงมาตรการ CBAM ให้ปฏิบัติตามได้และมีประสิทธิภาพมากขึ้น สาระสำคัญสรุป ดังนี้
  ๑. ปรับแก้ระเบียบ CBAM เดิม (Regulation(EU) 2023/956) ทำให้ขั้นตอนการรายงานง่ายขึ้น และ ลดภาระทางเอกสารและการบริหารจัดการสำหรับผู้นำเข้า
  ๒. เสนอเกณฑ์ขั้นต่ำแบบใหม่ (*de minimis* threshold) สำหรับปริมาณสินค้าที่นำเข้า หากผู้นำเข้านำเข้าสินค้าที่เข้าข่าย CBAM ไม่เกิน ๕๐ ตัน/ปี/ราย จะได้รับการยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติตาม CBAM
- กฎหมายดังกล่าวอยู่ระหว่างรอให้คณะมนตรีแห่งสหภาพยุโรปเห็นชอบ ก่อนประกาศในรัฐกิจจานุเบกษาเพื่อให้มีผลใช้บังคับอย่างเป็นทางการภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๘

๒. สถานการณ์เศรษฐกิจการค้า

ยุทธศาสตร์ความร่วมมือต่อภูมิภาคอินโดแปซิฟิก (Indo-Pacific)

- ภูมิภาคอินโดแปซิฟิกครอบคลุมประเทศตั้งแต่ฝั่งทะเลตะวันออกของทวีปแอฟริกาจนถึงประเทศบนเกาะในมหาสมุทรแปซิฟิก ซึ่งรวมถึงอาเซียนและไทย
- ยุทธศาสตร์ความร่วมมือ Indo-Pacific อยู่บนพื้นฐานของการดำเนินการแบบครอบคลุมทุกมิติ อาทิ การเมือง ความมั่นคง และการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ
- เมื่อวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๖๘ สหภาพยุโรปร่วมกับอินเดียลงนามความตกลง “EU-India Trilateral Cooperation Agreement” เพื่อร่วมกันขับเคลื่อนโครงการ EU Global Gateway ในการพัฒนาโครงการต่างๆ เช่น โครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล ความเชื่อมโยงโลจิสติกส์ พลังงานสะอาด การพัฒนาที่ยั่งยืน การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ การศึกษาและสาธารณสุข
- ความตกลงดังกล่าวถือเป็นการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ความร่วมมือ Indo-Pacific ที่มุ่งขยายอิทธิพลทางการเมืองและเศรษฐกิจของสหภาพฯ ไปยังประเทศในภูมิภาคอินโดแปซิฟิก

ความคืบหน้าเกี่ยวกับการเจรจาการค้าระหว่างประเทศของสหภาพยุโรป

- สหภาพยุโรปได้ประกาศฟื้นการเจรจา FTA อย่างเป็นทางการกับฟิลิปปินส์ ภายหลังจากการเจรจาหยุดชะงักไปเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ด้วยเหตุผลเรื่องการละเมิดสิทธิมนุษยชนในฟิลิปปินส์
- การฟื้นการเจรจาเป็นหลักประกันสำหรับฟิลิปปินส์ในช่วงก่อนเปลี่ยนผ่านไปสู่ประเทศที่พ้นจากการได้รับสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรเป็นการทั่วไป (Generalized System of Preference: GSP) ในปี พ.ศ. ๒๕๗๑ ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างสหภาพยุโรปกับกลุ่มประเทศภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และการลดการพึ่งพาจีน ผ่านการขยายโอกาสในการนำเข้าแร่ธาตุสำคัญจากฟิลิปปินส์ อาทิ นิกเกิล ทองแดง และแร่โครไมต์
- ทั้งนี้ ปัจจุบันสหภาพยุโรปได้จัดทำ FTA กับสิงคโปร์และเวียดนาม รวมทั้งสามารถสรุปผลการเจรจากับอินโดนีเซียสำเร็จแล้ว โดยอยู่ระหว่างเจรจา FTA กับไทย และอยู่ระหว่างการศึกษาความเป็นไปได้ในการเริ่มเจรจากับมาเลเซีย